

Oponentní posudek na bakalářskou práci

Jiří Matoušek: Neoficiální umění ve veřejném prostoru před a po roce 1989

Oponent práce: Mgr. Radoslava Schmelzová

Cílem předložené bakalářské práce Jiřího Matouška Neoficiální umění ve veřejném prostoru před a po roce 1989 je popis a srovnání situace na české umělecké scéně v oblasti neoficiálního uměleckého díla ve veřejném prostoru před a po tzv. sametové revoluci.

- Úvod práce je věnován otevření tématu – srovnání neoficiálního umění před rokem 1989 a tolerovaného hnutí graffiti po roce 1989. Autor si tu vymezil i metodu a cíle práce.
- 2. kapitola Umění a veřejný prostor shrnuje základní literaturu a obsah termínu „veřejný prostor“. Student zmiňuje i existenci oficiálního umění ve veřejném prostoru, jehož vznik umožňoval tzv. 4 % zákon, což znamenalo zákonnou povinnost použití 4 % z rozpočtu stavby na uměleckou výzdobu. V rámci této kapitoly student uvádí také dvě případové studie výstavu Malostranské dvorky a hnutí Graffiti. V druhém případě jde spíše o charakteristiku graffiti jako akce ve veřejném prostoru, která se prolíná s úvahami o veřejném prostoru a umění site specific. Zde bych uvítala skutečně případovou studii se zaměřením na graffiti, mohlo by jít i o realizace jednoho autora. A vzhledem k faktu, že termín site specific se v českém kontextu začal používat v druhé půlce 90. let bych, pak bych toto označení používala s větší uvážeností. Přiklání bych se k širšímu termínu „umění ve veřejném prostoru“.
- Kapitola 3. Neoficiální umění ve veřejném prostoru před rokem 89 se vrací k výstavě Malostranské dvorky, ale také k dalším pololegálním výstavním aktivitám (Melechov, Konfrontace, Dvorce, počátky skupiny Tvrdohlaví). V připojeném rozhovoru s historikem umění Ludvíkem Hlaváčkem cituje jeho tezi, že „revoluční změna“ v umění začala už v roce 1984, kdy represivní opatření režimu na potlačování neoficiálních výstavních a postihy za ně postupně slábly. Tak představitelé skupiny Tvrdohlavých usilovali o nepolitičnost, vymezovali se nejen vůči oficiální scéně, ale také vůči disentu.
- Kapitola 4. Zakázané umění ve veřejném prostoru po revoluci – zde je popisován vznik a specifika graffiti kultury v Čechách a je doplněna rozhovorem s writerem a malířem Janem Miko. Hovoří se v něm o klíčových postavách raných 90. let, o graffiti jako o apolitickém umění, o období „vzkříšení barvy“ v šedivých městech, ale také o době frustrací z nově ustanovené demokracie.
- Závěr: Autor konstatuje, že se v rámci psaní své bakalářské práce získal řadu poznatků zvláště o podmínkách vzniku neoficiálního umění v době normalizace. Také se přiklání k tvrzení Ludvíka Hlaváčka, že „revoluční změna“ v umění nastala již kolem roku 1984. V závěru konstatuje rozdíly mezi oběma obdobími, umění shledává odlišné mírou individualismu, kterou však vymezuje poněkud nejasně. U graffiti se domnívá, že jeho rozvoj podmiňuje „uvolněnější atmosféra“, což totalitní režim nepřipouští. Jako další podmínku uvádí ekonomickou frustraci, ale ani tu není schopen pregnantně vymezit. Zmiňuje, že writeři se generačně vymezili jako „svobodné Havlovy děti“, coby protipól k Husákovým dětem. Kdežto

umělci starších generací, se již nemohli nijak generačně vymezit, stali se z nich vlastně představitelé „oficiálního umění“, patrně ve smyslu etablovaných tvůrců.

Obsahová kritéria

Práce je přehledně strukturována, autor zřetelně formuloval svůj cíl a metodiku jeho dosažení (komparativní metodu a orální historii). Téma, se kterým Jiří Matoušek přišel, je podnětné, ale nepodařilo se mu téma dobře uchopit a srozumitelně pojednat. Úroveň argumentace je celkově poněkud neobratná, méně se mu daří kritický přístup k materiálu a vlastní interpretace.

Jiří Matoušek se v kapitole 2. potýká i s odbornou terminologií. Například s. 13 citují: „Action painting” nebo “akční malba” má za cíl zaujmout diváka svojí rychlostí a vizuální atraktivitou. “ Název konkrétní práce Action painting (autoři Miřenka Čechová, Jan Miko, 2012) je tu použit jako termín, který však obecně odkazuje ke zcela jinému významu spjatému s historickým hnutím amerického abstraktního expresionismu. Nelze souhlasit ani s tvrzením, že site specific umění se rychle vyčerpalo. Zajímalo by mne, na čem student svůj soud postavil.

Formální a jazyková kritéria

Jiří Matoušek dodržuje stanovené zásady citačních pravidel. Po jazykové stránce je však práce problematická. Pečlivá korektura by odstranila pravopisné chyby, užívání nespisovné češtiny či chybějící interpunkci. Absence interpunkce nebo neznalost vede k chybám typu str. 18, 27, zde uveden „neznámý“ umělec Gabriel Skrepl – namísto (Michal) Gabriel, (Vladimír) Skrepl.

Přes všechny uvedené výtky d o p o r u č u j i práci k obhajobě.

navrhované hodnocení E

Otázky a náměty pro rozpravu při obhajobě:

Vysvětlete termín „action painting“ v kontextu amerického umění.

Prosím o charakteristiku „street artu“ (či post graffiti) ve stejném kontextu. Street art byl v úvodu zmíněn, ale v práci chybí.

Mgr. Radoslava Schmelzová

V Praze dne 31. 8. 2015